

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-63-8/20/
Podgorica, 27. januar 2020. godine

GOVOR
PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
DR HALILA DUKOVIĆA
NA KONFERENCIJI ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE I
ODBORA ZA PROSVJETU, NAUKU, KULTURU I SPORT
POVODOM OBILJEŽAVANJA MEĐUNARODNOG DANA
SJEĆANJA NA ŽRTVE HOLOKAUSTA,
održanoj 27. januara 2020. godine

Poštovane dame i gospodo,
učesnice i učesnici Konferencije,

Zadovoljstvo mi je da Vas pozdravim u ime Odbora za ljudska prava i slobode, Odbora za prosvjetu nauku, kulturu i sport Skupštine Crne Gore i u svoje lično ime i da otvorim Konferenciju koju Odbor za ljudska prava i slobode i Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Skupštine Crne Gore već drugu godinu organizuju povodom obilježavanja 27. januara- Međunarodnog dana sjećanja na žrtve Holokausta.

Posebno zadovoljstvo izražavam što smo se danas u ovom reprezentativnom sastavu okupili u Skupštini Crne Gore da obilježimo ovaj važan datum i zajedničkim naporima doprinesemo trajnom sjećanju na žrtve Holokausta, što predstavlja i našu civilizacijsku obavezu.

Podsjećam da je **Generalna skupština Ujedinjenih nacija** Rezolucijom od 1. novembra **2005.** godine, upravo na šezdesetogodišnjicu oslobađanja koncentracionog logora Aušvic-Birkenau, proglasila **27. januar Međunarodnim danom sjećanja na žrtve Holokausta.**

Danas se Crna Gora, obilježavanjem ovog važnog datuma i 75. godišnjice od oslobođenja Aušvica, pridružuje skoro stotini zemalja širom svijeta.

Sjećanjem na žrtve Holokausta upozoravamo na užasnu nepravdu koja im je učinjena i iskazujemo im naše najdublje poštovanje, jer žrtve Holokausta pokazuju koliko je kratak put od prezira, preko diskriminacije do mržnje i zločina. Pijetet i solidarnost sa žrtvama ovog zločina i osuda zločinaca i njihovih ideologija predstavljaju našu moralnu obavezu, a svjedočanstva preživjelih koji ističu da im je najteže palo lišenje ljudskog dostojanstva neprestana su opomena šta se može dogoditi kada sile zla nadvladaju razum.

"Za mene nije najgora bila glad, ni to što su nas tjerali na teški rad, već to što su nas lišili ljudskog dostojanstva. Mi nijesmo bili ljudi, ponašali su se prema nama kao prema nečemu nepotrebnom, što treba maksimalno iskoristiti, a zatim uništiti", kazao je prošle

godine u Aušvicu jedan od preživjelih logoraša, 94-godišnji predsjednik Saveza poljskih zatvorenika fašističkih zatvora i koncentracionih logora, Stanislav Zalevski.

Pozivam vas da na samom početku minutom ćutanja odamo počast svim žrtvama Holokausta.

Neka im je vječna slava i hvala!

U **Rezoluciji Generalne skupštine Ujedinjenih nacija** od 1. novembra 2005. godine potvrđuje se da će Holokaust koji je doveo do ubistva jedne trećine jevrejskog naroda, zajedno sa bezbrojnim pripadnicima drugih manjina, zauvijek biti upozorenje svim ljudima o opasnostima mržnje, netrpeljivosti, rasizma i predrasuda i odbacuje se svako poricanje Holokausta kao istorijskog događaja, bilo u cjelosti ili djelimično.

Podsjetiću da je prva inicijativa za obilježavanje Dana sjećanja na Holokaust pokrenuta **2000. godine kada je 46 vlada potpisalo Deklaraciju Međunarodnog foruma o Holokaustu u Stokholmu** u kojoj se navodi da je Holokaust iz temelja potresao osnove civilizacije, a strašne patnje jevrejskog naroda i mnogih drugih žrtava nacizma ostavile neizbrisiv ožiljak širom Evrope. **Čovječanstvo i dalje nosi ožiljke** genocida, etničkog čišćenja, rasizma, antisemitizma i ksenofobije, pa **međunarodna zajednica ima veliku odgovornost u sprečavanju tih zala.**

Dvije godine kasnije, u oktobru 2002. godine ministri obrazovanja država članica **Savjeta Evrope** donijeli su **Rezoluciju** kojom se utvrđuje da **Dan sjećanja na Holokaust treba odrediti u svim zemljama.** Aktivnosti Savjeta Evrope u vezi sa sjećanjem na Holokaust definisane su u **Preporuci o nastavi istorije u Evropi 21. vijeka** koju je Komitet ministara usvojio 31. oktobra 2001. u kojoj se navodi na treba učiniti sve što je moguće u obrazovnoj sferi kako bi se spriječilo ponavljanje ili poricanje razornih događaja koji su obilježili 20. vijek.

Kada je riječ o međunarodnim organizacijama, treba podsjetiti da je i **OEBS** stavio naglasak na promociju sjećanja na Holokaust i borbu protiv savremenog antisemitizma, a države članice su se obavezale na sjećanje na Holokaust **Odlukom** koja je donesena na **Konferenciji o antisemitizmu održanoj 2004. godine u Berlinu.**

Iako su Jevreji bili prvi na meti nacional-socijalista i njihovih saradnika trpjeli su i drugi, kao što su Romi i Sinti; homoseksualci; Jehovini svjedoci; Poljaci; ruski ratni zarobljenici, pa i njih treba pamtiti zajedno sa žrtvama Holokausta. **Milionima ljudi na ovaj način smišljeno je poništavan identitet, oduzeta im je nada, budućnost i na kraju im je oduzet život samo zato što je neko smatrao da su manje vrijedni.**

Ovom prilikom bih naglasio da je **Crna Gora** bila jedna od rijetkih zemalja u Evropi koja je pružila sigurno utočište za progonjene Jevreje i jedna od rijetkih država u kojoj je bilo više Jevreja nakon Drugog svjetskog rata nego prije njegovog početka.

Potreba da se iznova podsjeća na strahote holokausta, kao i da se kao neistinite odbace tvrdnje koje negiraju njegov karakter i obim stradanja aktualna je u svim demokratskim državama.

A šta smo naučili?

Antisemitizam je prisutan i danas i podstiče negativne stereotipe o Jevrejima, pokazalo je istraživanje Agencije za osnovna prava Evropske unije. Istraživanje iz 2018. godine otkriva da je 28% ispitanih Jevreja doživjelo antisemitsko uznemiravanje tokom godine ispitivanja, koliko je trajalo istraživanje. Osim toga, 34% ispitanih, barem ponekad, izbjegava posjećivanje jevrejskih događaja ili mjesta jer se ne osjeća sigurno, a 38% ih je razmišljalo o iseljavanju u proteklih pet godina. Čak 79% ispitanika koji su bili uznemiravani, nijesu prijavili incidente policiji, jer smatraju da to ništa ne bi promijenilo.

Uprkos svemu, svjedoci smo da se i danas pojavljuju određeni oblici mržnje i nasilja po raznim osnovama, zbog čega se moraju ulagati dodatni napori na prevenciji i njihovom sprečavanju.

Evropa se suočava sa izazovima populizma, migracija, terorizma, vjerske radikalizacije, a rast populizma smanjuje prostor za suštinsku debatu o problemima i generiše polarizaciju kroz promociju uskih interesa političkih aktera koji ne podrazumijevaju uvijek napredak, već nas vraćaju u prošlost.

Uvjeren sam da je uspješno suočavanje sa navedenim izazovima moguće jedino zajedničkim naporima svih zemalja, **a uloga parlamenata** u promovisanju poštovanja temeljnih evropskih vrijednosti, ljudskih prava i vladavine prava **je ključna.**

Veoma je važno da se doprinese jačanju svijesti svih građana, a posebno mladih ljudi i da se razvijaju obrazovni programi u okviru kojih će sadašnje i buduće generacije učiti o Holokaustu kako bi se doprinijelo sprečavanju budućih djela genocida. Ključno je **podizanje svijesti** o opasnosti od radikalnih, ekstremističkih pokreta i totalitarnih režima, kao i podizanje svijesti o savremenim oblicima antisemitizma, ksenofobije i svim oblicima mržnje.

Posebne napore koji moraju biti konstantni i koordinirani moramo ulagati u promovisanje poštovanja ljudskih prava, naročito prava manjina.

U današnjim prilikama u kojima raste nesigurnost i antisemitizam, Crna Gora izražava spremnost da proaktivno djeluje u cilju sprečavanja mržnje i netrpeljivosti u odbrani demokratije i demokratskih vrijednosti. Takođe, Crna Gora je odlučna da brani vrijednosti multietničke demokratije, međunacionalnog i vjerskog sklada i tolerancije koju vjekovima baštini i gradi društvo čiji građani poštuju ljudsko dostojanstvo.

Stoga sam i sam uvjeren da je crnogorsko društvo snažno opredijeljeno za izgradnju društva mira, slobode, demokratije, tolerancije i ravnopravnosti.

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković